

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI PUOLUSTUSMINISTERIÖSTÄ ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN 1 JA 6 §:N MUUTTAMISESTA

1 Ehdotuksen sisältö ja asetuksenantovaltuus

Puolustusministeriöstä annetun valtioneuvoston asetuksen (375/2003) 1 ja 6 §:ää ehdotetaan muutettavaksi.

Veteraaniperinnetyön edistäminen (1 § Puolustusministeriön tehtävät)

Puolustusministeriöstä annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:ssä säädetään puolustusministeriön tehtävistä, joita ovat puolustuspolitiikan valmistelu ja toimeenpano, sotilaallinen maanpuolustus, puolustusvoimien kokoonpano ja johtosuhteet, kokonaismaanpuolustuksen yhteensovittaminen, asevelvollisuusjärjestelmä, sotilaskoulutus ja vapaaehtoinen maanpuolustustyö, kansainvälinen puolustusmateriaaliyhteistyö ja puolustustarvikkeiden vientivalvonta, aluevalvontaviranomaisten toiminnan johtaminen ja yhteensovittaminen, aseidenriisunta- ja asevalvonta-asiat, sotilaallinen kriisinhallinta ja rauhanturvaaminen sekä hallinnonalan yhdyskunta- ja ympäristöasiat.

Puolustusministeriön tehtäviin ehdotetaan lisättäväksi veteraaniperinnetyön edistäminen. Ehdotus perustuu valtioneuvoston kanslian asettaman veteraaniperinnetyöryhmän loppuraportin (Valtioneuvoston kanslian julkaisu 2023:3) ehdotukseen. Loppuraportti sisältää useita ehdotuksia veteraaniperinnetyön tulevaisuuden järjestämisestä. Raportin mukaisesti veteraaniperinne ja veteraaniperinnetyö ovat kiinteä osa maanpuolustusta kulttuuriperinnön lisäksi.

Veteraaniperinnetyötä ei ole erikseen säädetty yhdenkään ministeriön tehtäväksi, joten tilannetta olisi tarpeen selkeyttää. Koska veteraaniperinnetyö on maanpuolustuksen kannalta yhteiskunnallisesti merkittävä tehtävä, veteraaniperinnetyön edistämistä voitaisiin pitää ensisijaisesti puolustusministeriön tehtävänä. Muut ministeriöt osallistuisivat edelleen toimialansa mukaisesti veteraanityöhön.

Puolustusministeriöstä annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:ään ehdotettava uusi 11 kohta veteraaniperinnetyön edistämistehtävästä pitäisi sisällään tehtävän edellyttämät toimenpiteet eli myös veteraaniperinnetyön ohjaamisen ja tarvittavat rahoitusratkaisut.

Puolustusministeriö ohjaa Tammenlehvän Perinneliittoa, jonka tarkoituksena on vaalia Suomen vuosina 1939-1945 käymien sotien veteraanien ja sotasukupolven perinteitä ja arvoja. Liitto toimii jatkossa veteraaniperinnetyön vastuullisena toimijana ja alueellisen toiminnan koordinaattorina.

Puolustusministeriö yhdessä Puolustusvoimien ja muiden toimijoiden kanssa muodostaisi uudistetun veteraaniperinteen valtakunnallisen päätoimikunnan ministeriön veteraaniperinnetyön ohjaustehtävän tueksi sekä uudistaisi ja ylläpitäisi

kansallisen veteraanipäivän ja muiden merkki- ja juhlapäivien veteraaniperinteisiin liittyviä traditioita. Osana Puolustusvoimien toteuttamaa veteraaniperinnetyötä Sotamuseon rooli kansallisena veteraaniperinteen museotoimijana vahvistetaan tähän tehtävään riittävästi resursoituna. Puolustusvoimat tukee jo nykyisin veteraaniperinnetyötä.

Puolustusministeriölle ehdotettavan veteraaniperinnetyön edistämistehtävän lisäksi valtioneuvostossa opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluvat edelleen veteraaniperinnetyöhön liittyvät opetuksen sekä kulttuuri- ja tiedepolitiikan ohjaus- ja rahoitusasiat. Valtioneuvoston kanslian toimialaan kuuluvat kansallisten merkki- ja teemavuosien asiat.

Sosiaali- ja terveysministeriön toimialaan kuuluvat jatkossakin sotainvalidien ja rintamaveteraanien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ja taloudelliset etuudet. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimii sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA), joka vastaa sosiaali- ja terveysministeriön sosiaali- ja terveysalan järjestöille myönnettävistä avustuksista sosiaalista hyvinvointia ja terveyttä edistävään toimintaan.

Tammenlehvän Perinneliitto hoitaa jatkossa 1939-1945 sotien veteraanien sekä heidän puolisoitensa ja leskiensä tuki- ja edunvalvontatoimintaa. Rintamaveteraaniliitto on jo lopettanut toimintansa vuoden 2023 lopussa ja Sotainvalidien veljesliitto ja Suomen Sotaveteraaniliitto ovat valmistelemassa liittojen purkamista. Tuki- ja edunvalvontatyö sekä veteraaniperinnetyö muodostavat siten kokonaisuuden, jonka toimijoiden yhteistyömalli täsmentyy myöhemmin.

Teknillinen neuvos (6 § Virkojen erityiset kelpoisuusvaatimukset)

Puolustusministeriöstä annetun valtioneuvoston asetuksen 6 §:ssä säädetään puolustusministeriön tiettyjen virkojen erityisistä kelpoisuusvaatimuksista. Asetuksen 6 §:n 2 kohdan mukaan kelpoisuusvaatimuksena on, sen lisäksi, mitä valtioneuvoston ohjesäännön 43 §:ssä virkojen kelpoisuusvaatimuksista säädetään, erikoistutkijalla, neuvottelevalla virkamiehellä, yli-insinöörillä ja ylitarkastajalla ylempi korkeakoulututkinto sekä perehtyneisyys viran tehtävälleen.

Puolustusministeriön työjärjestyksestä annetun puolustusministeriön asetuksen (1337/2011) 52 §:n mukaan turvallisuusyksikön yli-insinööri ratkaisee asiat, jotka koskevat lausunnon tai selvityksen antamista taikka esityksen tekemistä hallinnonalalla räjähteisiin, kemikaaleihin, sähköön ja muuhun materiaaliin liittyvää teknistä turvallisuutta koskevissa asioissa, jollei asia merkityksensä vuoksi kuulu kansliapäällikölle.

Yli-insinöörin virka on tarkoitus lakkauttaa. Puolustusministeriöstä annetun valtioneuvoston asetuksen 6 §:n 2 kohdassa ei enää olisi tarpeellista säätää yli-insinöörin viran erityisestä kelpoisuusvaatimuksesta.

Puolustusministeriöön perustetaan uusi teknillisen neuvoksen virka, jonka kelpoisuusvaatimukseksi ehdotetaan 6 §:n 2 kohdassa säädettäväksi ylempi korkeakoulututkinto ja perehtyneisyys viran tehtävälleen. Teknillisen neuvoksen tehtäviin kuuluisivat puolustushallinnon teknisen turvallisuuden ylin ohjaus ja

valvonta kaikilla osa-alueilla, joita ovat erityisesti räjähd-, kemikaali- sähkö- ja säteilyturvallisuus sekä vaarallisten aineiden kuljetusturvallisuus. Teknillisen neuvoksen kelpoisuusvaatimus vastaisi lakkautettavan yli-insinöörin viran kelpoisuusvaatimusta.

Muilta osin 6 § säilyisi asiasisällöltään nykyisenä.

Asetuksenantovaltuus

Asetus annetaan valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 7 §:n 2 momentin nojalla. Kyseisen säännöksen mukaan ministeriön järjestysmuodosta ja toiminnan yleisestä järjestämisestä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Tarkempia säännöksiä asiasta voidaan antaa ministeriön asetuksena annettavalla ministeriön työjärjestyksellä.

2 Asian valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu puolustusministeriössä.

Asetusehdotuksesta on pyydetty lausunto valtioneuvoston kanslialta ja kaikilta ministeriöiltä sekä Opetushallitukselta, Pääesikunnalta, Kirkkohallitukselta, Kuntaliitolta, Tammenlehvän Perinneliitolta, Suomen Sotaveteraaniliitolta, Sotainvalidien Veljesliitolta, Kaatuneitten Omaisten Liitolta ja Lotta Svärd Säätiöltä. Lausuntokierros järjestettiin 14.3.-25.4.2024 Lausuntopalvelu.fi –kautta. Valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=PLM004:00/2024> tunnuksella PLM004:00/2024.

Muutos vaikuttaa puolustusministeriön tehtäviin, joten ehdotuksesta on hankittu valtioneuvoston kanslian lausunto (Valtioneuvoston ohjesääntö 29 §).

Asetusehdotus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.

3 Lausuntopalaute

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö kannattaa perinnetyön lisäämistä puolustusministeriön tehtäviin. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö katsoo, että veteraanien perinnetyöhön liittyy myös lakkautuvilta veteraanijärjestöiltä edunvalvonta ja tukityö.

Veteraaniperinnetyön tulevaisuuden järjestämistä selvittävän työryhmän loppuraportissa (Valtioneuvoston kanslian julkaisu 2023:3) todetaan: vaikka työryhmän ehdotus koskee veteraaniperinnetyötä, on tärkeää ymmärtää myös veteraanijärjestöjen edunvalvonta ja tukityö, koska seuraavien vuosien aikana tämä tehtävä siirtyy veteraanijärjestöiltä Tammenlehvän Perinneliitolle.

Tammenlehvän Perinneliitto on muuttanut sääntöihinsä liiton tarkoitukseksi vaalia Suomen vuosina 1939-1945 käymien sotien veteraanien ja sotasukupolven perinteitä ja arvoja. Liiton tarkoituksena on lisäksi osaltaan hoitaa veteraanien sekä heidän puolisoidensa ja leskiensä tukitoimintaa ja edunvalvontaa. Rintamaveteraaniliitto on jo lopettanut toimintansa vuoden 2023 lopussa, ja Sotainvalidien Veljesliitto ja Suomen Sotaveteraaniliitto ovat valmistelemaan liittojen purkamista. Tästä syystä edunvalvontatyö ja tukitoiminta ovat siirtymässä Tammenlehvän Perinneliitolle.

seuraavien vuosien aikana, jolloin on luontevaa tässä yhteydessä sisällyttää perinnetyöhön myös edunvalvonta ja tukityö.

Virkojen erityisistä kelpoisuusvaatimuksista sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole erityistä lausuttavaa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää veteraaniperinnetyön edistämistä koskevan työnjaon selkeyttämistä ehdotetulla tavalla perusteltuna ja kannatettavana. Valtioneuvoston kanslialla ei ole huomauttamista esityksen sisältöön.

Kirkkohallitus kannattaa, että puolustusministeriöstä annettavaan valtioneuvoston asetuksen 1 §:ään lisätään kohta 11. Kirkkohallituksella ei ole lausuttavaa 6 §:n muuttamisesta.

Tammenlehvän Perinneliitto toteaa lausunnossaan, että luonnos valtioneuvoston asetukseksi puolustusministeriöstä annetun valtioneuvoston asetuksen 1 ja 6 §:n muuttamisesta on Tammenlehvän Perinneliiton kannalta oleellinen ja erittäin tarpeellinen.

Lotta Svärd Säätiö pitää valtioneuvoston kanslian asettaman veteraaniperinnetyöryhmän 9.3.2023 loppuraportissa (Valtioneuvoston kanslian julkaisu 2023:3) tehtyä ehdotusta veteraaniperinnetyön järjestämisestä huolellisesti perusteltuna. Veteraanien perinnön merkityksen tiedostaminen ja ymmärtäminen on oleellinen osa suomalaisten maanpuolustustahtoa nyt ja tulevaisuudessa. Sen vuoksi puolustusministeriön rooli veteraaniperinteen vastuutahona esityksen mukaisesti on looginen. Veteraanien perinnön säilymisen kannalta on oleellista, että veteraaniperinnetyölle on nimetty vastuullinen ministeriö.

Suomen Sotaveteraaniliiton kanta on, että läpileikkaavuudessaan veteraanisukupolven perinnöstä huolehtiminen kuuluu kaikille hallinnonaloille. Liitto kuitenkin näkee, että työllä on oltava selkeä vastuorganisaatio. Sotaveteraaniliitto tukee asetusmuutosesitystä, jolla vastuu veteraaniperinnetyöstä valtion hallinnossa määritellään puolustusministeriölle.

Sotainvalidien Veljesliitto pitää esitettyä puolustusministeriöstä annetun asetuksen muutosta tärkeänä ja kiireellisenä. Sotiemme veteraanien ja koko sotasukupolven isänmaalle jättämä arvokkain perintö on vahva yhteinen maanpuolustustahto, jolla itsenäisyytemme turvattiin. Tätä perinnettä tulee vaalia ja siirtää nuoremmille ja tuleville sukupolville. Veteraanien ja heidän omien järjestöjensä vähitellen poistuessa tarvitaan veteraaniperinteelle selkeä yhteiskunnan vastuutaho. Parhaiten tehtävä valtion hallinnossa sopii puolustusministeriölle ottaen kuitenkin samalla huomioon, että tähän osaan maanpuolustustahdon ja kulttuuriperinnön vaalimista tarvitaan kaikkien hallinnonhaarojen tuki.

Oikeusministeriöllä, sisäministeriöllä, valtiovarainministeriöllä, maa- ja metsätalousministeriöllä, liikenne- ja viestintäministeriöllä, työ- ja elinkeinoministeriöllä, ympäristöministeriöllä, Opetushallituksella ja Pääesikunnalla ei ollut lausuttavaa. Valtioneuvoston kanslialla ei ollut huomauttamista muutosesitykseen, joka pyydettiin valtioneuvoston ohjesäännön 29 §:n mukaisesti.

4 Vaikutukset

Ehdotuksella selkeytettäisiin puolustusministeriön asemaa ja tehtäviä veteraaniperinnetyön järjestämisessä.

Puolustusministeriön myöntämä veteraaniperinnetyön perusrahoitus toteutettaisiin valtionavustuslain ja puolustusministeriön toimijoille antamien valtionavustuspäätösten ja muun ohjeistuksen perusteella. Tämä edellyttää, että valtion talousarviossa puolustusministeriön pääluokassa maanpuolustus- ja veteraanijärjestöjen toiminnan tukemiseen tarkoitettussa määrärahassa on otettu huomioon veteraaniperinteen vaalimisen tukemisen rahoitustarve.

Asetusehdotuksella ei olisi muita taloudellisia vaikutuksia.

5 Voimaantulo

Asetusehdotus on tarkoitettu tulemaan voimaan 15 päivänä toukokuuta 2024.